సంఘం నడినెత్తిన కురుపేసింది- సమాజం గుండెల్లో కురుపేసింది

రోగిని పరీక్షించటం పూర్తిచేసిన డాక్టర్ స్నేహలత వాష్ చేసిన దగ్గర చేతులు కడుక్కుంటూంది. రూంలో ఫ్లోరసెంటు దీపపు పాల రంగు కాంతి స్నేహలత ఎర్రని చేతుల మీదపడి అవి ఒక క్రొత్త రంగుతో మెరుస్తున్నాయి.

మాణిక్యం ఇంకా బల్లమీదే పడుకునుంది నీరసంగా. షీ ఈజ్ ఎఫోర్స్' అర్థంకాక సిగిరెట్టు పొగ రింగులు రింగులు వదులుతూ ఏదో ఆలోచిస్తున్న అసిస్టెంటు సుధాకర్‌తో చెప్పింది స్నేహలత ఇంక ఆ తర్వాత ఏం చెప్పకుండానే అంతా అర్థం అయిపోయినట్లు తల ఊపాడు సుధాకర్.

ఎంతో బరువు మోస్తున్నట్లు బాధగా లేచింది మాణిక్యం. డాక్టర్ స్నేహలత చీటీ మీద ఏదో మందులు రాస్తూంది." ఇదిగో చూడమ్మా...నువ్వు భయపడుతున్నట్లు ఆ కురుపు అటువంటిది కాదు. అయినా నువ్వు ముందు ముందు చాలా జాగ్రత్త తీసుకోటం యెంతైనా అవసరం. ఈ మాత్రలు, టానిక్కు శ్రద్ధగా తీసుకొంటూవుండు. నాకు తెలిసిన ఒకావిడ స్త్రీ సంక్షేమ విభాగంలో పని చేస్తుంది. ఆమెతో చెప్పి నీకో కుట్టు మిషన్ ఉచితంగా వచ్చే ఏర్పాటు చేయిస్తాను. ఈ నాడు వృత్తికి స్వస్తిచెప్పెయ్యి."

మాణిక్యం వీటన్నిటికీ సమాధానంగా ఒకే ఒక చిరు నవ్వు నవ్వింది. ఆ నవ్వులో విచారం నైరాశ్యం, నిర్లిప్తత, వ్యంగ్యం. సంఘం మీద చెప్పలేనంత కోపం కసి. ఎగ తీర్చుకోవాలనే తీవ్రమైన కాంక్ష ఎన్నో భావాలు కనిపించాయి.

డిస్పెన్సరీలో నుంచి బయటికొచ్చిన మాణిక్యానికి క్షణం సేపు ఏం చెయ్యాలో దిక్కుతోచలేదు. గమ్యం లేకుండా ప్రయాణం చేసే బాటసారిలా, తుఫానులో చిక్కుకున్న పడవలా తన జీవితం యెటుపడితే అటుకొట్టుకు పోతోంది. తను దాన్ని నడిపించే కాలంపోయింది. అదే తనని ఇష్టంవచ్చినట్లు నడిపిస్తోంది.

పగటి హడావుడి నుంచి విశ్రాంతి తీసుకొని నగరం ఇప్పుడే రాత్రి కోసం ముస్తాబవుతోంది. 'మాణిక్యానికి రిక్షా మీద ఇంటికి వెళ్ళటానికి కూడా డబ్బులు లేవు 'ఆ రెవరో ఆ డాక్టరు చదూకునే బాబు ఈ డాక్టరమ్మకి సీటీ రాసిచ్చినాడు కనక ఆయమ్మ సూసింది కానిలేకపోతే తనని కన్నెత్తి సూత్తదేంటి' తనలో తనే గొణుక్కుంది మాణిక్యం.

వెలిగి ఆరిపోయే నియాన్ దీపాల్ని చూసి మానిక్యం నిజంగా భయపడింది. తన జీవితంలో కూడా కొన్ని అలాంటి వెలుగులున్నాయి. కాని ఒక్కసారి చెప్పకుండా చెయ్యకుండా గప్పుమని తను కూడా అల్లాగే ఆరిపోతుందేమో. మాణిక్యానికి ఈ ఆలోచన రాగానే కళ్ళంట నీళ్ళు తిరిగాయి ఆ ఎలుపటి కన్నీటిపొరగుండా ఊరంతా మసక మసగ్గా మంచుకోలా కనబడింది.

ఈ వృత్తిలో చేరాక మాణిక్యం ఒక యంత్రంలా జీవించటం మొదలు పెట్టింది. తన మానాన్ని బజార్లో అమ్మి జీవించటం ఎంత నికృష్టమో తనకి తెలియకకాదు. గత్యంతరం లేదు. తనలాంటి వాళ్ళకి బతుకు తన క్రిందులు రాత్రి పగలు గానూ పగలు రాత్రి గాను గబ్బిలం జీవితం లాగా తయారవుతుంది.

ప్రొద్దున్న అరింటి నుంచీ మధ్యాన్నం ఒకటి. రెండు దాకా నిద్ర పోవటం. లేచి అన్నం తిని మళ్ళీ విశ్రాంతి తీసుకోటం. అయిదింటికి నిద్రలేచి కాసిని టీ నీళ్ళు త్రాగి. ఉడుకు నీళ్ళు పోసుకొని ముస్తాబవటం, ఇంకా రాత్రంతా డ్యూటీ.

వచ్చే కష్టమర్లు. పోయే పాసింజర్లు. ఇక ఇకలు పక పకలు. చౌకబారు రెండర్థాల సినిమా రికార్డుల కారా కిళ్ళీ వుమ్ములు. బీడీలు సిగరెట్లు ఘాటు పొగల వెగటు వాసనలు. తాగిన వాళ్ళు కూసే కారు కూతలు. పోలీసోళ్ళ గట్టి బూట్ల కరకు చప్పుళ్ళ ఎస్ ఐ.గారి మోటారు సైకిలు దెయ్యపు శబ్దం. పేచీ పెట్టుకునే వాళ్ళతో గొంతు చించుకు పోట్లాడే అసహ్యా బూతు మాటల రణగొణ ధ్వని. మమత ప్రేమలేని కౌగిలం పువ్వులాంటి కొడుక్కున్న ఆనందం...అతి స్థూలంగా అక్కడి వాళ్ళ రాత్రి జీవితం.

అందుకనే మాణిక్యానికి రాత్రంటే భయం. ఆమె ఎప్పుడూ భయంతో జీవిస్తుంది జీవితం అంటె భయపడుతుంది. మాణిక్యానికి పోలీసెధవలంటె కోపం. కోరుటంటే అసయ్యం. ఎంచేతంటే ఆళ్ళకి నీతిలేదు నిజాయితీలేదు. న్యాయం అంత కంటేలేదు. అవసరంవస్తే వాడేసుకుంటారు. మొహాయిస్తే కేసు రానేస్తారు కోరుట్లో జుల్మా

నాలేసే పరమ ప్రెబువులే తనలాంటోళ్ళని రూములకి తెప్పించుకుంటారు.

ఆలోచిస్తూ మాణిక్యం ఇంటివగ్గరకొచ్చేసింది. అదోక సందు బజారుకి చాలా దూరం. జన సంచారం శూన్యం. అంతమందీ తనలాంటోళ్ళే ఉంటారు. ఆ సందులో తనింటిలాంటి పాడుబడిన పెంకుటిళ్ళు చాలా వున్నాయి. తనింట్లో పదిమంది ఆడకూతుళ్ళు లున్నారు. పదకొండోది అనసూర్య. ఒక దేశాన్ని పాలించే రాజు, ఒక ఎస్టేటును అజ్మాయిషీ చేసే జమిందారుకీ ఉన్న హోదా వుంది ఆ ప్రాంతంలో ఆమెకి.

"డాకటరమ్మ ఏటంది" గట్టిగా గొంతు చించుకొని అడిగింది అనసూర్య. చుట్టపీక పీలుస్తూ ఏమీ వినిపించుకోకుండా గదిలోకెళ్ళి తలుపేసుకుంది మాణిక్యం. ఎంతో దూరం నడిచి వచ్చిందేమో పలువు విపరీతంగాపెట్టి భరించలేనంత బాధగా వుంది మాణిక్యానికి

"ఈ రోజు రెస్టు కావాలి డూటీ చెయ్యలేను అంటే అక్కాయి ఒప్పుకుంటుందా. చచ్చినా ఒప్పుకోదు సరిగదా నానా తిట్లూ తిడుతుంది. దాని కొచ్చే వాటా పోతుందని బెంగ వెధవడబ్బు తక్కూర్తి మనిషి.

డాకటరమ్మ రాసిచ్చిన మందులుకొనుక్కుంటుం అంటే మాటలా. ఇదివరకైతే కాలేజీ స్టూడెంటు కుర్రాళ్ళు. ఆఫీసు గుమాస్తాలూ, పట్నంలో పనుల కోసం వచ్చిన రైతులూ తనకాడికి వచ్చేవారు. ఇప్పుడో తనస్థాయి తగ్గిపోయింది. రిక్షావాళ్ళు, మెకానిక్కులూ, డ్రైవర్లూ, కాకా హోటలు సర్వరు పెద్దహోటళ్ళలో క్లీనర్ కుర్రాళ్ళు. రైల్వేస్టేషన్లో తినుబండారాలమ్ముకునే వాళ్ళుతప్ప హైక్లాసువాళ్ళు రావటంలేదు. మునపటిలా పదో పరకో మిగలటం లేదు.

ఆ డాకటరు చదివే బాబు... దరమప్రెభువు... ఆయన పేరేంటో... తమాషాగా వుంటది... ఎన్ని మాట్లు గుర్తుంచుకోవాలన్నా గురుతుండిసావదు... అమధ్య తన పుటోలుగూడా తీసుకెళ్ళాడు...... ఆయనగారు ఎప్పుడైనా డబ్బు అవసరంవస్తే ఖబురుచెయ్యమన్నారు. రేపు మస్తానయ్యని పంపించాలి, ఆలోచిస్తున్న మాణిక్యానికి ఎప్పుడు నిద్ర పట్టిందో తెలీదు,

తలుపు చప్పుడికి ఉలిక్కిపడి లేచింది. రంగు మాసిన గోడలు వెలావెలాపోతున్నాయి. మూలగా వున్న నులకమంచంమీద పాతబొంత మాణిక్యం జీవితంలాగే అతుకులతో నిండిపోయింది పక్కనున్న గూట్లో, పాతకాలపు సినిమా పాటలపుస్తకాలు, పగిలిపోయిన అద్దంముక్క చౌకరకం పౌడరుడబ్బా, తిలకంసీసా, పెట్టున్నాయి. మూతలేని పాతట్రంకుపెట్టెలో వన్నెకనిపించే చీరలు మడతలు లేకుండా మూలుగుతున్నాయి గోడలమీద పాతకాలెండర్లలో గుర్తుపట్టలేని పాతతారల మొహాలు వింతగా నవ్వుతున్నాయి. మందిరంలాగా కట్టిన చెక్కగూటిలో వేణుగానంచేస్తున్న గోపాలకృష్ణుడు దసరావేషంకట్టి అలసిపోయినవాడిలా గుబులుగా వున్నాడు. ప్రక్కనేవున్న గోపిక కొంటెకళ్ళతో సైగలుచేస్తూంది. ఆ పటంమీద కట్టిన బూజు వికారంగావుంది. ఆ గోపికమీద తిరుగుతున్న పాలీసు, క్రిష్ణమూర్తిమీద ఆప్యాయంగా వాలిన బొద్దుఈగని గుటుక్కుమని మింగేసింది. యాదృచ్ఛికంగా అటుచూసిన మాణిక్యానికి నవ్వొచ్చింది. "ఎవడో ఈగ్గాడు వచ్చినట్టున్నాడే' తలుపు తీస్తూనే అనుకుంది మాణిక్యం.

"ఏవరుకావాలి" ఏమీ తెలీనట్లు ప్రశ్నించింది మాణిక్యం.

"అనసూర్య పంపింది" అనుకుంటూ ఆ ఆగంతకుడు ఎవరి అనుమతీ అక్కరలేకుండానే నేరుగావెళ్ళి నులక మంచంమీద కూర్చుని బీడీతీసి వెలిగించాడు. అగ్గిపుల్ల వెలుగుతప్ప అంధకారంగా వున్న ఆ గదిలో మానిక్యం బాధ ఎవరికీ కనబడదు. కురుపు సలుపువల్లా, నీరసంవల్లా గదిలో కోడిగుడ్డు దీపంకూడా వెలిగించటం మర్చిపోయింది. రోజూలా మేకప్పుకూడా చేసుకోలేదు.

తృప్తిగా పొగ పీల్చి మెల్లగా వదులుతూ "నీ పేరేంటి' ప్రశ్నించాడు ఆ పాసింజరు. ఆ ప్రశ్నలో ఏ మాత్రం భావంలేదు. "నాకియ్యాల ఒల్లు సరిగాలేదు. పోయి ఆ క్కాయి కి చెప్పు ఇంకెవర్నైనా పిలుస్తది. లెగు పదుకోవాల" అంది పళ్ళు పియుచుకుంటూ మాణిక్యం. తన పేరు చెప్పటం అనవసరం అనుకుంది.

"ఏం డబ్బులెక్కువగా వున్నాయా ? అందుకే మి బతుకులెట్టా ఏడుస్తాయి."అంటూ విసుక్కుంటూ తిడుతూ, మానిక్యాన్ని రానుకుంటూ పోయాడు.

"పో...పో...ఏస్ ... ఇట్టాంటాళ్ళని కానా మందిని చూశాం...డబ్బులు తక్కువుంటే నువ్విస్తా వేట్టా...ఎదవ నాయాలాని ... పెద్ద మొనగాడల్లే వచ్చి ... నఖరాలు చేస్తున్నాడు" తిట్టుకుంటూ గొణుక్కుంటూ పడుకుంది మాణిక్యం. దండెంమీది పాత బాడీలా నిగారింపు తగ్గిపోయిన తన జీవితం

మాణిక్యం మనస్సులో తన గత జీవితం సినిమా రీలులా తిరిగింది.

తినటానికింత తిండీ, రెండకరాల పెంకుటిల్లు వ్యవసాయం చేసుకోటానికి ఓ జత ఎడ్లు ఉన్న రైతు కుటుంబంలో పుట్టిన తను దురదృష్టం కాకపోతే తన కరమేంటి. ఒకళ్ళకింత పెట్టటమేకాని ఒకళ్ళకింద పనిచేసిన వాళ్ళుకాదు తనవాళ్ళు తనారోజు చేనుకాడ మునసబుగారబ్బాయితో మాట్లాడ్డం చూశాడు ఆ దొంగనచ్చినాడు రెశ్నాయుడు. అంతే అందరికి ఎంతో ఎక్కువచేసి చెప్పేశాడు. ఆమాటగొస్తే వాడే అదే నోటితో 'మాణిక్యం నిజంగా మాణిక్యం" అని మనువునేసుకోటానికీ ముందుకొచ్చింది. కానీ ఆ తాగుబోతుని మనువాడి జీవితం వున్నంతకాలం కాపరం చెయ్యటం ఇష్టంలేక తనేవద్దంది. ఆ కక్షతో తన్ని నాశనం చెయ్యాలని ప్రతిజ్ఞ చేసున్నాడు. రాత్రికి రాత్రి ఆడితో పెళ్ళికి లగ్గం పెట్టించాడు బాబాయి. తెల్లవారుఝామున మునసబు గారబ్బాయితో చెప్పింది. మాట్లాడుకుంటూ నాలుగో మైలు రాయిదాకొచ్చి రూటు బస్సెక్కి పట్నం చేరారు. ఊరు తెల్లబడేటప్పటికి తనక్కడ లేకుండా వచ్చేయ్యాలనుకుంది. అంతే వచ్చేసింది. రెండు రోజులు అబ్బాయిగారితో కలిసి హోటల్లో ఉంది. ఆ రెండురోజులూ రాజభోగం అంటారే అదిగో అట్టాంటి దనుభవించింది. అబ్బాయిగారు తనని నిజంగా పెళ్ళిచేసుకుంటాడని మురిసిపోయింది. ఇంటికెళ్ళి వాళ్ళవాళ్ళతో మాట్లాడి వస్తానన్న అబ్బాయిగారు ఆనాటికి ఈనాటికి అయిపులేడు. అయినకాడికి ఉన్నవన్నీ ఒలుచుకొని ఆ ఓటలాయిన తననితీసుకొచ్చి ఇదిగో ఈ అనసూర్యమ్మ కంపెనీలో వదిలిపెట్టిపోయాడు, రెండేళ్ళుపులుఏడిచి ఊరుకున్నారు కాబోలు తనకోసం పల్లెనుంచీ ఎవ్వరూరాలేదు. ఈనరకక్కూపంలో పడ్డాక మళ్ళీ తనవాళ్ళనిచూసే మొహంచెల్లక తనుపల్లె సంగతీ మర్చిపోయింది." గతంనుంచీ వాస్తవానికొచ్చిన మాణిక్యం గట్టిగా నిట్టూర్చింది.

"ఏందే ... నీకు రోజురోజుకీ కొమ్ములొస్తున్నాయియీ మనుషులొస్తుంటే లెగ్గొట్టేస్తున్నావంట, ఆదెవడో తెలుసా నువ్వుతోసేసిన పాసింజరు ... ఎడ్డుగారి సుట్టం...,అడెళ్ళి చెప్పాడంటే ... రేపీ పాటికి కేసురానేస్తాడు. ఆఎడ్డుగారు ... అడితో పరాసికాలు ఏంటి. ఎల్లిపిలు ఆసందుమొగలో కిల్లీ కొట్టుకాడున్నాడు." గుక్కతిప్పుకోకుండా చెప్పింది అనసూర్య.

"నీ కంత బయమైతే నువ్వే వెళ్ళి పిలవరాదూ నే నెల్లను. నాకు కాలునొప్పి చేసింది" తెగించి సమాధానం చెప్పింది. నియంత నెదిరించే సామాన్య సైనికుని సమాధానంలా పేలవంగా ఉంది ఆ జవాబు.

ఎంతో తెగింపున్న వాళ్ళు తప్ప అనసూర్యకి ఎదురు తిరగలేదు, దాన్నెదిరించి మంచి సీళ్ళుకూడా పుట్టించుకోలేరు.

'ఈ సుకుమారాలు మాకు తెలవ్వులే పిల్లా... తొడ మీద చింతగింజంత కురుపేస్తే డూటీ మానేస్తావా. తింటానికి తిండీ మీ బాబు తెస్తాడా. నేనెళ్ళి పిలుచుకొస్తా, నువు కొంచెం పౌడరురాసుకూర్చో" రుసరుస లాడుతూ వెళ్ళిపోయింది.

ఎంత చెప్పినా తన బాధ అర్థంచేసుకోలేరు ఎవ్వరూ. అది మరీ చికాకుగా వుంది. ఆ కురుపు వాస్తవానికి చిన్నదే కావచ్చు! అంత శరీరంతో రవ్వంత కురుపు కొండంత నెప్పి చేస్తుందని అనుకోరేం. ఆ చింత గింజంత కురుపులో తనింటికొచ్చేవాళ్ళ శారీరక రుగ్మతలు సూక్ష్మంగ జీవుల రూపంలో కేంద్రీకరించబడి కుప్పగా పేరుకొన్నాయి. దానిలోనుంచి కారే పచ్చని రసిలో తన యవ్వనాన్ని రూపాయిస్తూ కొనుక్కున్న కసాయి వాళ్ళ కసి ప్రస్ఫుటంగా కనిపిస్తూంది.

ప్రక్క గదిలో జయమ్మ ఎవరితోనో కలసి తాగుతూ గట్టిగా నవ్వుతోంది. దానికిదే జీవితం నిన్న అయిపోయింది. రేపు ఉంటో లేదో తెలీదు. ఈ రోజు మాత్రం ఖుషీ చెయ్యి అది ఆమె ఆశయం. అల్లా జీవితంతో చక్కని రాజీకిరావటం మానిక్యానికి చేతకాదు.

"ఎలావుంది మాణిక్యం" డాకటేరుబాబు పిల్లుపు చెవులకి చల్లగా తగిలింది. మూలుగుతూ ఏదో చెప్పింది. మళ్ళీ వస్తాను. మందులకి ఈ పదీ నీ దగ్గరుంచు. చేతిలో పెట్టి వెళ్ళిపోయాడు డాక్టరు

చదువుకునే బాబు.

తనదగ్గర రేపటికి మందులకి డబ్బుంది. ఇంత ప్రపంచంలో కూడా తన క్షేమం గురించి ఆలోచించే వాళ్ళు ఒక్కరున్నారు. ఈ ఆలోచనతో మాణిక్యం పొంగి పోయింది. పైపైన ఎన్ని మందులు రాసినా లోలోపల జీరించుకు పోయిన వ్యాధి తగ్గదని తనకి తెలుసు. ఇంతలో ఆ గోగ్గి పళ్ళవాడిని తీసుకొచ్చింది అక్కాయి. వాడు పూటుగా తాగేసి తూలుతున్నాడు. డబ్బులున్నా యా' అంది మాణిక్యం "ఎదవడబ్బులు ఇయ్యాలుంటాయి రేపు పోతాయి. నాకు నువ్వు కావాల" 'మనం అంతా ఇవ్వాఉంటాం రేపు...ఏమవుతాం' నవ్వొచ్చింది మాణిక్యానికి.

"ఇదిగో సిపేరేంటి. కొంచెం జాగ్రత్త. నాకు ఈడ కురుపేని నొప్పిచేసింది. నువ్వసలే తాగుతున్నావ్ కసాయివాడితో మెల్లిగా చంపు...మేనక పిల్ల ముద్దొస్తుంది అంటే సరేలెండి అంటాడా. ఒక్క వేటున మోటుగా నరికితేగానీ తలకి తలా మొండేనికి మొండెం వేరుకాదు.

ఆ రాక్షసుడు కూడా మాణిక్యం మీద అల్లాగే పడ్డాడు. సుడిగాలిలో పైకిలేచిన గడ్డిపోచలా, ఈదురుగాలికి రెప రెప లాడిన మామిడి చిగురులా వణికిపోయింది మాణిక్యం. వూపిరి పీల్చుకోవటం కష్టమయిపోయింది. వాడి కివేం పట్టలేదు మోక్షపరమైన యోగీంద్రుడి కేంద్రీకరణలా వాడి దృష్టి మాణిక్యాన్ని అనుభవించటం మీద వుండిపోయింది. కురుపుమీద ఈ మొరటు రౌడీ వెధవ దౌర్జన్యపు పోటు పడకుండా తనకి సాధ్యమైనంతగా ప్రయత్నించింది మాణిక్యం.

అమ్మా...ఉ.. ఉ... అన్న పొలికేక, మూలుగు విని అందరూ అక్కడికొచ్చారు. స్మృతి లేకుండా పడుంది మాణిక్యం.

కళ్ళు తెరచి చూసేటప్పటికి తెల్లటి హాస్పిటల్ పరిసరాలు, ఒకరకంగా మత్తైన మందు వాసనా, హడావుడిగా తిరుగుతున్న హంసల్లావున్న నర్సుల మధ్యనుంది మాణిక్యం.

ఆపరేషన్ తర్వాత అల్లా హాస్పిటల్లో రెండు మూడు రోజులుంది మాణిక్యం మాణిక్యాన్ని చూట్టానికి ఎవ్వరూ రాలేదు దరిమిలానూ

మాణిక్యం చచ్చిపోయింది మాణిక్యం లాంటి దగాపడిన చెల్లెళ్ళందరూ చచ్చే కుక్క చావే చచ్చింది.

మాణిక్యం తొడ మీద వేసిన కురుపు... ఇలాంటి వాళ్ళున్న ఈ సంఘం మనసు మీద వేసిన నిజమైన కురుపుకి ప్రతీక. అది మానినప్పుడే ఇది మానుతుంది.

దిక్కులేని శవాల్ని తగలేసే బాధ్యత తీసుకున్న మునిసిపాలిటీ వారి వ్యాన్‌లో పడేశారు, మాణిక్యం శవాన్ని అప్పుడు కూడా గుర్తుపట్టలేదు మాణిక్యాన్ని ఆ గోగ్గిపళ్ళ మునిసిపాలిటీ వ్యాన్ డ్రైవరు.

మాణిక్యం బ్రతికుంటే ఆ గోగ్గిపళ్ళ డ్రైవరు వెధవని తప్పక గుర్తించేది.

కురుపేసింది మాణిక్యానికి కాదు.
సంఘం నడినెత్తిన కురుపేసింది.
సమాజం గుండెల్లో కురుపేసింది.

★

నీవూ నీ చుట్టూ ప్రపంచం

[44 వ పేజీ తరువాయి]

స్వాతంత్ర్యాన్ని, ఏ విదేశీ శక్తి ప్రోద్బలంతోనైనా సరే భుట్టో భగ్నం చేయడానికి ప్రయత్నిస్తే, ఆ ప్రయత్నాలు బంగ్లా ప్రజలు వమ్ము చేస్తారని ఆయన హెచ్చరించారు. తన ఆఖరి రక్తపు బొట్టు వరకూ బంగ్లాదేశ్ స్వాతంత్ర్యాన్ని సంరక్షించి తీరతానన్నారు.

తనను బందీగా ఉంచినపుడు, పాకిస్తాన్ అధికారులు తన్ను క్షమాపణ చెప్పుకోమన్నారనీ, అందుకు నిరాకరించాననీ ఆయనచెప్పారు. తానలా క్షమాపణ చెప్తే, సాహసంతో పోరాడుతున్న తన దేశ ప్రజలకూ తన ప్రియతమ బంగ్లాదేశ్‌కు ద్రోహంచేయడమే అవుతుందన్నారు,

బంగ్లాదేశ్ ప్రజలపై సాగిన కిరాతక కృత్యాలను గురించి చెబుతూ ఆయన కంటనీరు పెట్టారు. కంఠస్వరం రుద్ధమైంది.

బంగ్లాదేశ్‌ను గుర్తించి. ఐక్యరాజ్యసమితిలో సభ్యత్వం కల్పించవలసిందిగా ఆయన ప్రపంచ దేశాలకు విజ్ఞప్తిచేశారు.

బంగ్లాదేశ్ తరపున ఆయన భారతదేశానికీ, భారతప్రధానికీ కృతజ్ఞతతెలిపారు. భారతసైన్యాన్ని ప్రశంసించారు.

దేశ పునర్నిర్మాణానికి ముక్తివాహినీ, కార్మిక కర్షకులందరూ పునరంకితం కావాలని ఆయన ఉద్బోధించారు

'బంగ్లా దేశ్‌లో జనహత్యాకాండ సాగించిన వారిపై విచారణ జరిపించేటందుకు తాను కృషి చేస్తానన్నారు.

రాజకీయ పరిణామాలు

బంగపిత విడుదలనంతరం, ఆయన చేసిన ప్రకటనలకు యింత వరకూ పాకిస్తాన్ సమాధానం చెప్పలేదు. పాకిస్తాన్ ముందు ముందు రాజకీయ స్థాయిలో చిన్న చిన్న పేచీలు పెట్టినప్పటికీ బంగ్లాదేశ్ అవతరణ ఆచరణలోనూ అంగీకరించినట్టే భావించవచ్చు. కాకపోతే, ప్రపంచమంతా గుర్తించ సిద్ధ పడినప్పటికీ, పాకిస్తాన్ గుర్తించక పోవచ్చు.

ఆయన విడుదల అనంతరం సోషలిస్టుదేశాల్లో బంగ్లాదేశ్‌ను గుర్తించిన ఖ్యాతి యూగస్లావియాకి దక్కింది.

ఆయన భారతదేశం వచ్చినపుడు, అమెరికా రాయబారి తప్ప, చాలదేశాల రాయబారులు ఆయనకు స్వాగతం చెప్పారు. కాని అమెరికా దౌత్యప్రతినిధి ఢాకాలో 'బంగపిత'కు స్వాగతం చెప్పిన దౌత్యాధికారుల్లో ఉన్నాడు.

బ్రిటను, ఫ్రాన్సు దేశాలుకూడా త్వరలోనే బంగ్లాదేశ్‌ను గుర్తిస్తాయి. సోవియట్‌రష్యా, పోలెండు తదితర సోషలిస్టుదేశాలు బంగ్లాదేశ్‌ను గుర్తిస్తాయనేది నిస్సందేహం,

చైనా కూడా బంగ్లాదేశ్ అవతరణను కాదనజాలదు కాని దౌత్య సంబంధాలు త్వరలో ఏర్పరచుకునే అవకాశం కన్పించదు. అమెరికా పరిస్థితి కూడా దాదాపు అంతే.

పోతే అమెరికా నిన్నటివరకూ హిందూమహాసముద్రంలో తిష్ఠవేయించిన తన సప్తమ నౌకాదళాన్ని యిప్పుడు పిలిపించుకు తరలించింది. దీనిని బట్టి, బంగ్లాదేశ్‌ను పాకిస్తాన్‌కు వప్పగించాలనుకునే ఉద్దేశ్యం విడనాడినట్టే భావించవచ్చు. కాని భారతదేశంపట్ల నిక్సన్ ప్రభుత్వం ఏవిధంగానూ తన వ్యతిరేక విధానాన్ని మార్చుకోలేదు. ఆ విషయాన్ని మనం ప్రత్యేకించి గమనించవలసి వుంది.

అమెరికా విలేకరి ఆండర్సన్ బట్టబయలు చేసిన రహస్య పత్రాలను బట్టి, భారత పాకిస్తాన్ యుద్ధ సమయంలో, అమెరికా, చైనా దేశాలు రెండూ సోవియట్ రష్యాతో ఢీ కొనడానికి సన్నద్ధమైనట్లు చెప్పవచ్చు. కాని భారతదేశం, ఆ రెండు దేశాలను కున్న దాటికన్నా, బంగ్లాదేశ్ విముక్తి సాధించగలగడంతో ఆ దేశాల ఎత్తుగడ విఫలమైంది.

భవిష్యత్తులో కూడా ఈ రెండు దేశాలు సమైక్యంగా. ఆసియాలోనూ, తమ ప్రాబల్యం నిలుపుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తాయని భావించవచ్చు.

సోవియట్ రష్యా పలుకుబడిని అరికట్టాలనే పేరున చైనా, నిక్సన్ ప్రభుత్వం మరింత సన్నిహితమవుతాయి. హిందూ మహాసముద్రంలో అమెరికా తన ప్రాబల్యం కొరకు మరింత గట్టిగా కృషి చేస్తుంది ఆ విధమైన అమెరికా చర్యను చైనా బలపరుస్తుంది, ఇట్టిచర్య హిందూ మహాసముద్రం ప్రాంతంలో ఉద్రిక్తతకే దారితీస్తుంది. కనుక భారతదేశం అమెరికా ఎత్తుగడలను దృఢంగా వ్యతిరేకించాలి.

★